

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki térségekbe beruházó Európa”

Sághegy Leader Egyesület

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011. évi felülvizsgálata

-tervezeti munkaanyag–

Készült: 2011.03.10.

Tartalomjegyzék

1. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	3
1.1. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe.....	3
1.2. Főbb célkitűzések	3
1.3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának célja	4
1.4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők.....	4
1.5. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálat során elfogadott módosítások	5
2. HELYZETELEMZÉS.....	6
2.1. A LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett terület ismertetése.....	6
2.1.1. A térség általános jellemzői.....	6
2.1.2. A térség környezeti állapota, földrajzi jellemzői, földhasználati módok.....	7
2.1.3. Demográfiai helyzet	9
2.1.4. Gazdasági környezet.....	10
2.1.5. Társadalmi környezet	11
2.2 A Leader Helyi Akciócsoport és a helyi partnerség	12
2.3 A Leader megvalósítás során elért eredmények áttekintése	13
2.4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának indokoltsága	15
2.5. SWOT elemzés	16
3. HELYI VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIA	17
3.1. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe.....	17
3.2. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia kapcsolódása a térség szükségleteihez.....	18
3.3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia fő célkitűzései	19
3.4 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia intézkedései	21

1. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

1.1. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe

A Sághegy Leader Egyesület Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájának jövőképe a Sárvári és Celldömölki Kistérségre egy olyan elképzelést jelenít meg, ahol a jelenlegi gazdasági fejlődés dinamikus emelkedésbe kezd, növekvő életszínvonalat, javuló életminőséget eredményez. A vidéki életforma, a megújult falukép, a természeti, kulturális és épített örökség megőrzése mellett fennmarad. A szolgáltatói és vállalkozói színvonal emelkedése, a helyi fogyasztás növekedése, a jövedelemszerzési képesség kedvező alakulása, a javuló életminőség lehetősége és környezettudatos életmód következtében a fiatalok elvándorlása csökken, a demográfiai mutatók kedvezően alakulnak. A hátrányos helyzetű települések felzárkózása mellett, a HACCS területén található települések megfelelő életteret nyújtanak a lakosságnak.

1.2. Főbb célkitűzések

A térségi fejlesztések eredményességének és sikerének egyik feltétele a helyi szereplők megszólítása, figyelmük ráirányítása arra, hogy a települések, a térség fejlesztése olyan közös ügyünk, amelyért együtt, egymással összefogva magunk is sokat tehetünk. A térség és a települések közösségeinek együttgondolkodására és cselekvésére buzdítunk főként a helyi és térségi gazdaságfejlesztés szorgalmazásával. Településenként fogalmazzuk meg a felemelkedés lehetőségét, segítünk egy-egy közösség jövőképek megalkotásában és céljai kijelölésében, ezáltal a Sághegy Leader Egyesület a célok elérését szolgáló helyi gazdaságfejlesztési eszközök kiválasztását kívánja támogatni. A gazdaságfejlesztési eszközök helyes alkalmazása az utóbbi években kulcskérdéssé vált, a gazdaság recessziója ismételten felhívta a figyelmet arra, hogy a globalizáció közepette csak azok a közösségek lehetnek sikeresek, amelyek felismerik helyi értékeiket és azok tudatos fejlesztésére törekcszenek. A kreatív és innovatív ötletek, a fejlesztési források hatékony felhasználása kézzelfogható tartalommal segít megtölteni a „globális kihívások, helyi válaszok” szlogent.

1.3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának célja

A 2007-2008-ban készült Helyi Vidékfejlesztési Stratégiában meghatározott fejlesztési forrásokból a Sághegy Leader Egyesület területén az EMVA III. tengely jogcímeiben az első támogatási körben 33%, a Leader IV. tengely jogcímeiben az első támogatási körben 16% a kötelezettségvállalás. Számos projekt már megvalósult, míg a többi támogató határozattal rendelkező ügyfél a 3 éves megvalósíthatóság miatt jelenleg késlelteti a beruházások megkezdését. A program 2013-ban történő zárásáig még több támogatási körben szeretnénk pozitív határozatokat hozni. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia elfogadása óta eltelt időszak elsősorban gazdasági, de nem elhanyagolható társadalmi változások helyi hatásainak elemzése során feltárt kihívások új válaszokat követelnek. Időszerű tehát ezek megfogalmazása és az elért eredmények számbavétele. Lényeges a forrásallokáció átdolgozása a napi megfogalmazások érvényre juttatása miatt. A turisztika fejlesztésére szánt források egy részének átcsoportosítása szükséges, mivel a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia elkészítése során túl nagy szerep lett szánva a turizmus fejlesztésének ám ezt a beérkező kérelmek nem támasztják alá kellőképpen. Nagy hangsúlyt kívánunk helyezni a vállalkozásalapú jogcím, és a kis értékű projektek kiírására, melyek új elemként jelennek meg a stratégiánkban, emellett élni kívánunk a gyors elbírálás adta lehetőséggel. A Leader IV-es tengely jogcímei esetében a támogatási összegek hátrányos helyzetű és egyéb területen meghatározott mértékét azonos szintre kívánjuk módosítani.

1.4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők

A Sághegy Leader Egyesület tervezési területén körlevelekben, valamint a www.saghegyleader.hu honlapon történő értesítéssel hívta fel a köz-, civil- és vállalkozói szféra figyelmét a jelenlegi HVS újra gondolására, a célok megfogalmazására. Hirdetményben neveztünk meg 6 helyszínt és időpontot a személyes konzultációra, az önkormányzatoknak ajánlott levélben küldtük ki a Hirdetményeket, kértük azok hirdetőtáblára történő kifüggesztést. Ezzel szeretnénk volna elérni, hogy a települések lakosságához is eljusson felhívásunk. Az elnökségi ülésen 2011.02.16-án 12 fő gondolta át a HVS felülvizsgálat fő irányvonalát. 2011.02.19-én, Káldon 49 fő vett részt a Közgyűlésen, amely egyben a HVS felülvizsgálat indító megbeszélése is volt. 41 résztvevő az egyesületi tagokból került ki, - ebből 13 fő civil szervezetet, 9 fő a vállalkozói szférát, 19 fő a közszférát képviselte -, illetve 8 fő egyéb, a vidékfejlesztésben meghatározó szereplő volt jelen.

Megválasztásra került a Tervezői Csoport 5 fővel, a munkaszervezet vezetőn kívül 2 fő a civilszférát, 2 fő a vállalkozói szférát képviseli. 2011.02.21-én Uraiújfaluban 12 fő részvételével került megtárgyalásra a jövőkép, és a helyzetelemzés. 2011.02.23-án, Nemeskocsban 7 fő részvételével került megbeszélésre a HVS felülvizsgálat. 2011.02.24-én, Hosszúperesztegen 12 fő jelent meg az egyeztetésen. 2011.02.28-án, Ostffyasszonyfán 22 fő foglalmazta meg a jelen és jövő elképzeléseit. 2011.03.02-án Jánosházán 8 fővel történt meg a felülvizsgálati egyeztetés. 2011.03.03-án Sótonyban tartottuk 13 fő részvételével a stratégia áttekintését, újabb megfogalmazásokat tettünk. 2011.03.04-én a Tervezői Csoport és a SLE Elnöke foglalta össze a különböző helyszínen megfogalmazottakat. Egy szemlélet, irányvonal, célkitűzés megfogalmazására került sor. 2011.03.08-án 14 fő összegezte az Egyesület Stratégiai megfogalmazásait. 2011.03.02-án a megye napilapjában, a Vas Népe hasábjain olvashattunk összefoglalót a fejlesztési lehetőségről, a felülvizsgálathoz tartozó projekt adatgyűjtés fontosságáról. A HVS felülvizsgálata során a munkaanyag több időpontban a saját honlapunkon megjelent. Minden esetben kértük az érdeklődők véleményét, az észrevételekkel kapcsolatos visszajelzést. Egyesületünkhöz összesen 551 db projektötlet érkezett, ennek 37%-a, 206 db a vállalkozói-, és civilszféra, 63%-a, 345 db a közsztéfa ajánlásával keletkezett.

1.5. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálat során elfogadott módosítások

A Sághegy Leader Egyesülethez beérkezett 551 db projektötletből 246 db EMVA III-as tengelyes, 223db Leader IV-es tengelyes jogcímen támogatható megfogalmazást tartalmaz. 82 db olyan ötlet érkezett, melyeket az ÚMVP fent említett tengelyei jelenleg nem hivatottak támogatni. Az ügyfelek olyan megfogalmazásokat küldtek, melyek önkormányzati alapellátási feladatok, de a színvonalas működéshez az egyre apadó finanszírozás miatt máshonnan is pluszforrásra lenne szükség.

A jelenleg érvényes megfogalmazások közül a falusi életminőség javítását, a település imázsának kialakítását, a fenntartható fejlődést szolgáló fejlesztéseket az ötletadók 73%-a az első helyen nevesíti.

Az épített és kulturális örökség védelem 13%-os hangsúlyt kapott. A turisztika és mikrovállalkozás fejlesztés változó kiírása miatt, a jogcímekre allokált források egy részét átcsoportosítjuk e célok megvalósításához.

A Leader jogcím eddigi 5 megfogalmazásához képest 8-at szeretnénk elfogadni. Ebből, a gazdaságélénkítést szolgálná a vállalkozás alapú fejlesztés, ami a HACCS lefedettség területén új jogcímként kerülne nevesítésre.

Közösségi célú fejlesztés jogcímben a sportolási feltételek javítása, valamint a közbiztonság és tűzvédelem fejlesztése mellett, újként nevesítjük a természeti és kulturális örökség védelmi célterületet. Ezzel kívánjuk a helyi civil szférát támogatni, megjelenésükhöz hozzájárulni.

A gyorsabb elbírálás lehetőségét ígérő kis értékű projektek kiírását tervezzük rendezvény és képzés jogcímben, illetve a vállalkozás alapú fejlesztések között is nevesíteni kívánunk egy kis értékű projektkört.

Térségek közötti együttműködés és komplex projektek tekintetében a jogcímet nem kívánjuk nevesíteni.

2. HELYZETLELMZÉS

2.1. A LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett terület ismertetése

2.1.1. A térség általános jellemzői

A stratégiában érintett térség a Nyugat-dunántúli régióban, Vas megye északkeleti részén helyezkedik el, határos a Csepregi, a Szombathelyi és a Vasvári kistérségekkel, illetve északon Győr-Moson-Sopron, keleten Veszprém, délen pedig Zala megyével. A térségre jellemző az eltérő fejlettségi szintű települések csoportjainak laza hálózata, aszerint, hogy közlekedési folyosó mentén, gazdasági, kereskedelmi centrumot jelentő városok közelében vagy ezektől távolabb helyezkednek el. Ez meghatározza a munkahelyek száma és távolsága alapján a jövedelemtermelő képességet, ezáltal az infrastruktúra fejlettségét, a vásárlóerő pedig a helyi vállalkozások életképességét. Általánosan jellemző az alacsony bérű betanított munkásokat alkalmazó elektronikai, könnyűipari cégek jelenléte, ebből következően a munkavállalók számának, a munkanélküliségi rátának a gyors változása. A természeti környezet gazdag, a termálkincs könnyen kiaknázható, a természetvédelmi területek, az épített örökségek, kastélyok, kúriák száma jelentős. Előny, hogy a jelenleg oly divatos bor utak, valamint a fellendülőben lévő kulturális-, egészség- és wellnesssturizmus szempontjából a megye legnagyobb kincsei itt találhatók.

2.1.2. A térség környezeti állapota, földrajzi jellemzői, földhasználati módok

A térség felszíni és felszínalatti vizekben egyaránt gazdag. Felszíni vízhálózata sűrű, legnagyobb folyója a Rába, egyéb folyóvizei a Marcal, a Répce és a Gyöngyös, de mellettük kisebb tavak, holtágak is találhatók. Közülük talán a Szajki-tavakat érdemes kiemelni, amely kiemelkedő környezeti és turisztikai potenciállal bír.

A térség földrajzi fekvése kedvező, hazánk nyugati részén található, közel az osztrák határhoz, igaz jelentős távolságban Budapesttől. Fekvése a megyén belül is viszonylag kedvező, néhány település kivételével nem periférikus a helyzete. Ebből fakadóan jól ki tudta

szőlőművelés, de a Kemeneshát keleti lejtőin és a Kis-Somlyó hegyen is jelentős szőlőkultúra található. A két említett terület a Somlói Történelmi Borvidék szerves egységét képezi.

Országos jelentőségű a térségben található termálvíz kincs. A terület mélyszerkezetében két egymástól eltérő egység található: a Rábától nyugatra az Alpok mélybesüllyedt folytatása; a legkeletibb tag pedig az úgynevezett Rába-menti metamorfit összlet. Legnagyobb jelentőséggel azonban a devon korú dolomit bír, melynek töredezett, repedezett üregeiben magas hőmérsékletű és rendkívül magas oldott ásványianyag-tartalmú termálvíz raktározódik.

A környezetszennyezés (víz, levegő, talaj) nem jelentős, a pontszerű források és a talajvizek nitrát szennyezettsége azonban figyelmeztető, emellett jelentős veszélyt jelent az országhatárokon kívülről jövő szennyezés is. (Rába habzása). A 86-os számú főút zaj- és levegőszennyezése is jelentős.

A térség turisztikai potenciálját erősíti az itt található Natura 2000 területek magas száma, a számos természetvédelmi terület, valamint a térségen áthaladó országos kéktúra útvonala is.

2.1.3. Demográfiai helyzet

A Sághegy Leader Egyesület 58 települést foglal magába. A Sárvári és Celldömölki kistérség tartozik a tervezési területhez. 31 település alkotja a Sárvári kistérséget, 27 a Celldömölki kistérséget. A Sárvári kistérségben található a 2001-ben városi rangot kapott, jelenleg 2506 lakosú Répcelak. A két térség összlakossága az Egyesület megalakulásakor 2008-ban 37.316 fő volt, 2010-ben már csak 36.172 fő. Térségünkre jellemző a falvak lakosságának elöregedése, a fiatalok elvándorlása. Ezt a tendenciát erősíti a foglalkoztatók azon gyakorlata, hogy hátrányosan különböztetik meg felvételnél a nem helyi lakcímmel rendelkező jelentkezőt. Az 58 település 95.906 ha területén 15.829 lakás található, az egy lakásra jutó lakosok száma átlagosan 2,29 fő. **(lásd. 1.számú melléklet)**

A Sághegy Leader Egyesület tervezési területén 15 hátrányos helyzetű település található, ebből Bejczygyertyános, Meggyeskovács és Vásárosmiske a Sárvári, Csöngye, Duka, Egyházashetye, Keléd, Kemenesmagasi, Kemenespálfa, Kissomlyó, Köcsk, Nemeskeresztúr, Nemeskocs, Pápoc, Szerény a Celldömölki kistérséghez tartozik.

A Sághegy Leader Egyesület kiemelt feladatának tekinti a hátrányos helyzetű települések gazdasági, foglalkoztatáspolitikai, kulturális helyzetének javítását, a helyi szereplők közötti kapcsolatépítést, valamint a települések megtartó-képességének erősítését.

2.1.4. Gazdasági környezet

A Nyugat-dunántúli régióban 2009 első félévében havonta átlagosan 43.752 fő álláskeresőt tartott nyilván a munkaügyi hivatal. A megelőző 3 évben a havi átlagos létszám a 29 ezer főt alig haladta meg. A 2008 őszen kezdődött gazdasági világválság elsősorban az ipart érintette, így a Nyugat-dunántúli régióra is erősen negatív hatással volt. A térségben a feldolgozóipar az egyik legnagyobb foglalkoztató, képviselői a válság következtében létszámleépítésekre kényszerültek, aminek következtében visszaesett a régióban a foglalkoztatottság, ezzel párhuzamosan növekedett a munkanélküliség. A kereskedelmet és a szolgáltató szektort csak áttételesen érték el a válság hatásai, így nem is következett be akkora visszaesés ezekben az ágazatokban, mint amilyen az iparban volt tapasztalható.

A gazdasági válság 2008 utolsó két hónapjától kezdte érezteti hatását a regisztrált álláskeresők számában. Novemberben még csak 5%-os, azt követően azonban 10% feletti növekedést mutatnak az adatok az előző év hasonló időszakához képest. A növekedés üteme 2009 első félévében tovább fokozódott, aminek következtében áprilisra az álláskeresők száma a Nyugat-dunántúli régióban megközelítette a 46.000 főt. A félév végére a szinte mozdulatlan adatok, az előző év azonos időszakához viszonyítva 70,2%-os emelkedést jeleztek.

A válság a Celldömölki kistérséget az átlagnál is erőteljesebben érintette. Míg a 2008. év augusztusában a regisztrált munkanélküliek száma 664 fő volt a kistérségben, addig 2009. augusztusban 1487 főre emelkedett az álláskeresők száma. A Celldömölki kistérségben az elmúlt években három nagy cég emelkedett ki a jelentős foglalkoztatók köréből, úgy mint a Cellcomp Kft., az Eybl Hungária Kft. jánosházai üzeme, valamint a Fodat Kft. Ez utóbbin belül a létszámleépítés három Triumph varrodát érintett.

A kistérség gazdaságában, főleg a meghatározó feldolgozóipari cégek körében, olyan mértékű keresletcsökkenés következett be, melynek hatására jelentősen csökkent a foglalkoztatottság és ezzel egyidejűleg emelkedett a munkanélküliség. A keresletcsökkenésből adódó tömeges létszámleépítések, főleg az autóipari beszállító, feldolgozóipari cégeket érintették. Mivel a térségben e foglalkoztatói kör meghatározó, a recesszió jelentős mértékben sújtotta, és még mindig sújtja a helyi munkaerőpiacot.

2010. decemberében a Celldömölki kistérségben 13.754 főre, a Sárvári kistérségben 20.483 főre nőtt az inaktívak létszáma. 2002 és 2010 éveit vizsgálva a foglalkoztatási ráta jelentős csökkenést mutat. Celldömölki kistérségben: 26,9%, Sárvári Kistérségben: 26,1%. Az inaktív lakosság számának jelentős növekedése veszélyt jelent a társadalomra. *(lásd. 2.számú melléklet)*

A foglalkoztatás elsősorban a közeli városok (Sárvár és Celldömölk) ipari centrumaiba koncentrálódik, ami a munkavállalókat napi ingázásra kényszeríti. Ipari foglalkoztatási szempontból még lényeges Jánosháza és Répcelak szerepe. A tönkrement élelmiszeripar utolsó ágazatát találhatjuk Répcelakon, a Sajtgyárat. Munkaerő felvétel oldaláról vizsgálva jelentős ágazat a gyógyturizmus, amely az utóbbi évtizedben alakult át és erősödött meg.

A térség településein alacsony a vállalkozói aktivitás. A vállalkozások jelentős része jellemzően családi vagy kényszervállalkozás, így nem tudnak a térségre nagymértékben jellemző ingázásra negatív hatást kifejteni. Jellemző probléma a tőkehiány, ami a fejlesztések komoly gátja. A pályázatok utófinanszírozása és a hiányzó erős banki háttér nem kedvez a vállalkozások megerősödésének.

Az aprófalvas településszerkezet miatt a kistelepüléseken a mezőgazdasági tevékenység (őstermelők, családi jellegű farmgazdaságok) mellett szinte csak a minimális szolgáltatásokkal kapcsolatos mikrovállalkozások találhatók meg. A szolgáltatató szféra gyengének mondható, ami érvényes a piaci és az intézményi szolgáltatásokra is.

A vállalkozások körében kihasználatlan potenciált jelentenek még a meglévő kézművesipari adottságok, hagyományok és termékek, mivel az ágazat termékei értékesítési gondokkal küszködnek. A tradicionális kézműves iparágak, mesterségek fejlesztése a turizmusfejlesztéssel párhuzamosan komoly lehetőségeket jelenthet az ágazat számára.

2.1.5. Társadalmi környezet

A két kistérség településszintű álláskeresési adatait találjuk a 2. számú mellékletben. Sajnos a jelenlegi gondolkodásmód nem kedvez a vidéki alkalmazottaknak, az esetek túlnyomó többségében ők az első leépítési áldozatok.

2011.01.20-i adat szerint a Celldömölki kistérségben a 17.271 munkavállalásra képes lakosból 1.257 nyilvántartott munkanélküli (7,28%), a Sárvári kistérségben: 24.905 főből 1706 fő (6,85%) a nyilvántartott munkanélküli.

A térségben a civil szféra, kultúra és az önszerveződés is markánsan jelentkezik. A civil szerveződések, egyesületek, alapítványok szerepe a települések életében nagyobb jelentőséggel bír, mint a nagyvárosokéban, hiszen egy sportegyesület vagy egy kulturális szervezet a települések alacsony lélekszáma miatt magasabb társadalmi hatást képes kifejteni. Ezen szervezeteknek főként sport és kulturális területen (hagyományörzés) jellemző a tevékenységük. A tradicionálisan meglévő tűzoltó- és sportegyesületek mellett a társadalmi

igények változásával a környezet- és természetvédelemmel, közbiztonsággal, településfejlesztéssel foglalkozó civil szervezetek megalakulása, térnyerése is jelentős.

A nemzetiségi kultúra markánsan nem jelenik meg. A csekély arányt képviselő roma népesség egyedi kultúrája is csupán nyomokban lelhető fel.

Napjainkban és a közeljövőben a térségben kiemelt figyelmet kap a meglévő természeti és társadalmi értékek védelme, megőrzése, valamint a kulturális hagyományok továbbadása a fiatalabb generációk számára. A térségben tevékenykedő non-profit szervezetek számos kulturális és gasztronómiai rendezvény megrendezésével segítették elő a települések együttműködését, valamint jelentősen javították a társadalmi közösségek között kialakuló kommunikációt. A civil szektor ezért arra törekszik, hogy az alulról szerveződő helyi cselekvések köre bővüljön, a lakosság létrehozza saját szerveződéseit és részt vegyen települése, kistérsége, régiója fejlesztésében.

A civil szférának elsősorban a kezdeményezésben kell erősnek lennie, hiszen a társadalmi hiányosságokat a lakosok csak helyi szinten tudják felismerni, ezek mérséklésére pedig csak a legrugalmasabb civil szervezetek tudnak gyorsan és hatékonyan reagálni.

2.2 A Leader Helyi Akciócsoport és a helyi partnerség

A Sághegy Leader Egyesület 2008. április 28-án alakult 144 taggal. Az Irányító Hatóság által megfogalmazott mértékben képviselteti magát a köz-, vállalkozói- és civilszféra az Elnökségben. Helyi Vidékfejlesztési Stratégiában fogalmazták meg a két kistérség fejlesztési céljait.

Fontos társadalmi szempontok érvényesültek megalakuláskor, melyeket folyamatosan fenntartunk a Helyi Akciócsoport és a munkaszervezet működésében:

- alulról jövő kezdeményezések felkarolása;
- a helyi lakosság és a civilszféra aktivizálása és tevékeny bevonása a fejlesztési folyamatokba;
- kapcsolatteremtés, illetve együttműködés kialakítása a térségek és szférák között, a megszerzett tudás és tapasztalatok közös hasznosítása végett;
- az innováció növelése, a vállalkozói szellem és a helyi partnerség erősítése.

A helyi partnerség fontos alapkövének tekintjük, hogy Egyesületünk folyamatosan fórumokat tart a térségben, valamint heti öt munkanapon munkaszervezeti irodánkban személyes megkereséssel fordulhatnak hozzánk akár tagjaink, akár a térségben élő lakosok. Megteremtettük azt a bizalmi kapcsolatot, hogy szervezetünkhöz bármikor fordulhatnak az ügyfelek. Folyamatosan frissített és aktualizált honlapunkon széles körű tájékoztatást

kaphatnak a helyi partnerek a térségeket érintő információkról. A partnerség fontos eredménye a megalakult tervezői csoport is, melyben a civil és vállalkozói szféra 80%-ban képviselteti magát. A LEADER program alapvető eleme a partnerség megteremtése, mivel a közösségi kezdeményezések, a térségi arculat, valamint a helyi szereplők összefogott támogatása csak így teremthető meg megfelelően.

A helyi partnerség erősítése mindenképpen meghatározó lehetőséget biztosít a Sághegy Leader Egyesület területén. Az érintett kistérségekre jellemző, hogy a természeti és turisztikai adottságok egymást kiegészíthetik és erősíthetik.

A Sághegy Leader Egyesület elnöksége és munkaszervezete között kialakult összhang megteremtette azt a körülményt, hogy egyesületünk taglétszáma folyamatos növekszik, 2008 óta 10 taggal, 154-re emelkedett. A 10%-os növekedés a jövőt illetően reményekre jogosítja fel a HACS-ot. Jelenleg is 6 db Belépési Nyilatkozat vár elbírálásra, melyet a Munkaszervezet irodájába adtak le a reménybeli új tagok. Várhatóan a következő Közgyűlés pozitív elbírálással fogja lezárni ezeket a jelentkezéseket.

2.3 A Leader megvalósítás során elért eredmények áttekintése

Az UMVP EMVA **III. tengely** 4 jogcím rendelete szerint kiírt 1. pályázati körben egyesületünkhöz 69 db támogatási kérelem érkezett. Ebből az alapjogosultsági feltételek vizsgálata után, a 45%-os gazdaságfejlesztési arány figyelembevételével 27 kapott kedvező elbírálást, 1.651.764 euro értékben.

A **4. számú melléklet** szemlélteti az UMVP EMVA III. tengelyes 1. körös pályázati aktivitást, és elnökségi támogatási szándékot.

Összes kötelezettségvállalásunk a teljes fejlesztési forrás 33%-ának felel meg. Az **5. számú melléklet** részletes elemzést tesz lehetővé.

A négy jogcím tekintetében a hátrányos helyzetű települések a források 14%-át, az egyéb települések a források 38%-át használhatják föl.

A Sághegy Leader Egyesület Helyi Vidékfejlesztési Stratégiája 1. prioritásként jelölte meg Falufejlesztés jogcím alatt a települések imázsának kialakítását, a közszolgáltatások fejlesztését, a környezetvédelmet és fenntartható fejlődést. Az első körre beérkezett 35 db támogatási kérelemből 7 kapott támogatást 584.755 euro értékben. Az egyéb területek 35%-ban a hátrányosak 28%-ban használhatják föl a rendelkezésre álló forrást. Középületek kaptak méltó külsőt, rendezvényterek alakultak európai színvonalúvá, közparkokkal szépültek falvaink.

2. prioritásként nevesítettük az épített örökség védelmét, ezen jogcímben 9 kérelemből 3 kapott támogatást. A hátrányos helyzetű Meggyeskovácsi ódon Harangtornya újult meg 13.668 euróból, 7%-nyi forrást felhasználva. Ostffyasszonyfa és Ikervár 36%-nyi forrásra, 292.287 euróra kapott kötelezettségvállalást, Ostffyasszonyfán a védett épület már teljes pompájában látogatható.

Mikro vállalkozás jogcím esetében a turizmus, az agrárium, és a kézművesipar közötti szinergia erősítése, térség specifikus termékek előállítása és az értékesítést segítő körülmények elősegítése fogalmazódott meg eredetileg. 19 beérkezett kérelemből 14-et támogatásra alkalmasnak minősített az Elnökség. Hátrányos helyzetű településen 38.849 euro - 11% - fejlesztési forrás, egyéb területre az allokált forrás 54%-a - 592.450 euro - a kötelezettségvállalás. Nemeskocsban alkotóműhely fejlesztés, Bögötén 2 telephelyfejlesztés, Pósfán vegyesbolt korszerűsítés és profilbővítés, Kenézben gépbeszerzések váltak valóra 60-65%-os támogatási intenzitással.

A turisztikai tevékenységek ösztönzésére allokált források minimális értékben kerültek lekötésre. 6 kérelemből 3 támogatást kapott, hátrányos helyzetű területen nincs támogatott projekt. Egyéb területen 21% forrás allokálása után, 129.756 euro felhasználásával fejlődhet vidékünk. Gombási Istvánné falusi szálláshely bővítése és a Répcementi Hunor Vadásztársaság Vadász felújítása befejeződött. Turisztika terén határozott javulást kell elérnünk, hangsúlyosabb megfogalmazásokat kell tennünk.

Az EMVA III. tengely 2. körre 64 kérelem érkezett, ezek sajnálatos módon még nincsenek támogatási szakaszban.

A Leader **IV. tengely** kötelezettségvállalása az összes fejlesztési forrás 16%-a 155.392 euro. A **6. számú** melléklet bővebb elemzést tesz lehetővé.

47 db kérelem érkezett, 38 kérelem maradt fenn alapjogosultság és visszavonás után, 37 esetben támogatási határozat generálódik.

Fő megfogalmazásunk az együttműködés erősítése volt a civil szférában. Sok egyesület sikeresen pályázott. A közösségek közötti együttműködés csak 4%-nyi 10.538 euro forrást igényel. Mélyen az elvárás alatti az igény.

A sportolási feltételek javítására hátrányos helyzetű településen 8.000 euro - 26% -, egyéb területen 36.350 euro - 32% - fejlesztési forrás használható fel. Sportpályák, sportöltözők újulhatnak meg, eszközbeszerzésre lesz lehetőség. Ezen fejlesztések 11 faluban történnek meg.

Rendezvényszervezés és térségi kapcsolatok terén az összes forrás 17%-ára 54.138 euro összegben van igény. Két nemzetközi projektről kellemes élményekkel tértek vissza a Hosszúperesztegi és Vámoscsaládi résztvevők.

Tűzvédelem és közbiztonság fejlesztése terén a tűzoltó és polgárőr egyesületek számos jó projekttel jelentkeztek és pályáztak. Tűzoltószertárok, polgárőr melegedők újulhatnak meg, eszközállomány bővíthet 54.138 euro összegből. A fejlesztési forrás 44%-a hívható le.

Képzések szervezése és azok oktatási feltételeinek javítása esetén a hátrányos helyzetű települések voltak a legaktívabbak. 10.875 euro forrásból - 58% - számítógépes tanfolyamon bővíthet a résztvevők ismeretanyaga. Egyéb területen 2070 euro - 3% - igény jelentkezett.

A Leader megvalósulások elemzése után következtetésnek vontuk le azt a tényt, hogy a hátrányos helyzetű települések felzárkóztatását azzal is segítjük, hogy intézkedésenként az egyéb területen alkalmazott projektenként meghatározott minimális és maximális támogatási összegre pályázhatnak. A következő HPME katalógusban már megjelenítjük ezt az elképzelést.

2.4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának indokoltsága

A HACCS által a 93/2007. (VII. 29.) FVM rendelet, valamint a 147/2007. (XII.4.) FVM rendelet értelmében elkészített HVS felülvizsgálata a gazdasági, társadalmi helyzet változása, valamint a Leader Program végrehajtására vonatkozó egyéb feltételek változása, és a forrásallokációban is tükröződő célrendszer prioritásainak lehetséges módosulása miatt indokoltta vált. A Sághegy Leader Egyesület széleskörű pályázati lehetőséget, hosszú távú terveket fogalmazott meg. Ezzel kívánt lehetőséget adni minden tagnak, a tervezési terület minden településének, a már működő és majd létrejövő civil szféra vagy vállalkozó ügyfélnek a fejlesztéshez, az új elképzelések megvalósíthatóságához.

A prioritási sorrendben előkelő helyre nevesítettük az aktív turizmus, turisztikai vonzerők, gasztronómiai, kulturális és vallási turizmus fejlesztését. A térségben, a hazai és nemzetközi világban bekövetkezett gazdasági, társadalmi folyamatok következtében ez az igény túlzónak bizonyult. A minimális igény miatt más célterületekre történő forrás átcsoportosításra van szükség.

Fő céltűzésként fogalmazódik meg a majdani forrásallokációban a gazdaságfejlesztés.

A helyi gazdaságot a helyi vállalkozások működtetik, szerepük számos csatornán keresztül érvényesül. A közvetlen pénzügyi hatás a helyi adóbevételeken keresztül érzékelhető. A lakosság körében a vállalkozások foglalkoztatási szerepe a legjelentősebb, a helyi gazdaság egyaránt jelent önfoglalkoztató (egyéni vállalkozók, östermelők) és

munkavállalói munkahelyeket. E foglalkoztatás révén jut a helyi lakosság egy része jövedelemhez, amellyel a vállalkozások közvetett módon a fogyasztói keresletet generálják. Ha a fogyasztás nagyobb hányadát sikerül a településen tartani (az emberek a helyi vállalkozásoknál vásárolnak vagy tőlük rendelnek meg szolgáltatásokat), a helyi gazdaság önmagát finanszírozza. Még közvetlenebb hatás, hogy az emberek helyben munkához, így jövedelemhez jutnak, az önkormányzat szociális kiadásai jelentősen csökkennek. A vállalkozások helyi mecenatúrában (helyi kulturális, sport és egyéb tevékenységek finanszírozásában, szponzorálásában) vállalt szerepe sem jelentéktelen.

A HVS felülvizsgálat során szeretnénk új célterületeket megfogalmazni valamennyi szféra képviselői részére. Kis értékű projekteket szeretnénk támogatni rendezvény és képzés jogcímeinél. Leader jogcímnél a gazdaságfejlesztés 45%-os arányának biztosításához új intézkedésként nevesítjük mikro vállalkozások részére a vállalkozásalapú fejlesztés jogcímet. Eszközbeszerzést, építést is támogatni kívánunk 3-4 millió Ft értékben. Kis értékű projekt jogcímen belül 1 millió Ft-os támogatást is igényelhetnek majd ügyfeleink a mikro vállalkozások eszköz állományának fejlesztéséhez. Projektötlet gyűjtésünk során a IV. tengelyes megfogalmazások közül a vállalkozásalapú fejlesztés jogcímre 18%-os igény mutatkozik.

2.5. SWOT elemzés

A Sághegy Leader Egyesület tervezési területén készült SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
Gazdag természeti Környezet, gyógy és termálfürdők	népesség fogyás, demográfiai mutatók romlása
Ság-hegy és Kis-Somlyó szőlőkultúrája	infrastrukturális elmaradottság
Szajki-tavak, Natura 2000 területek	leromlott úthálózat, szennyvíz csatornázottság hiánya
Meglevő kulturális örökség, épített és természeti örökség	alacsony helyi vállalkozói aktivitás
Irodalmi emlékhelyek	turisztikai szolgáltatási igény gyenge
Sitke Rockfesztivál és Répcelak Laki Kalinkó nagy rendezvény	munkavállalók kiszolgáltatottsága a munkáltatóknak
Hagyományőrző csoportok jelentős száma	környezettudatos életmód
Sportegyesületek, Tűzoltó Egyesületek tenni akarása	
Közbiztonság, polgárőrség szerepvállalása	

Civilszervezetek helyi erősödése, szerepvállalása	
Néhány mikro vállalkozás munkahely teremtési törekvése	
A falu szempontjából jelentőséggel bíró épületek, közparkok gondozása, fejlesztése	
szélerőművek elterjedése, megújuló energia	
lehetőségek	fenyegetések
vidékfejlesztési támogatások lehívása, előleg biztosítása fokozná az aktivitást	tovább nő a népesség fogyás
civil szféra még aktívabbá tétele	hagyományos falusi életforma eltűnik
turisztikai program csomagok	igénytelenség a helyi hagyományőrzésre
növekvő belső piaci igények	elhúzódó pályáztatás rontja az aktivitást
	utófinanszírozás, banki hitel lehetőség hiánya nem kedvez a fejlesztéseknek

3. HELYI VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

3.1. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképeinek meghatározásakor sajnálatos megállapításként kell értékelnünk, hogy a két évvel ezelőtt elfogadott helyzet értékeléséhez képest a kistérségek mutatói tovább romlottak. Az elfogadott célokhoz kiírt és megnyert pályázatok nem befolyásolták még észrevehetően a kistérségek versenyképességét. Előtérbe kell helyeznünk a vállalkozási célú fejlesztéseket, erősíteni kell a foglalkoztatás (tartós) bővítésének preferálását, de ugyanilyen gondossággal kell kezelnünk megfogalmazásainkban a munkahely megtartást is. Változatlanul támogatandó a turizmusfejlesztés. Olyan adottságokat kell fejleszteni és támogatni, ami a térség sajátosságaira épít. Fejleszteni kell a falusi vendéglátáshoz köthető szolgáltatások körét. Meg kell ismertetni a hagyományos vidéki életformát. Erősíteni kell a civil szféra összefogását a közbiztonság, rekreációs, szabadidős tevékenység vonalán. Kevés a helyi termék előállításával foglalkozó egyén, ezzel a területtel hatványozottabban kell foglalkozni. Legnagyobb igény a középületek korszerűsítésére, felújítására, az épített örökség megóvására van. Új megfogalmazást nevesítünk a kulturális és természeti örökség megóvására. Tánccsoportokat, egyesületeket kívánunk támogatni fellépő

ruha és eszközbeszerzéssel, illetve kiadvány szerkesztési lehetőséggel. Megfogalmazódhatnak a településekről elszármazottak gazdasági, és kulturális életben sikereket elért emberek bemutatását célzó kiadványok összeállítása. A hagyományörzés a települési szokások, rendezvények megtartásával fenntarthatók. Értékmegőrző programok támogatásával mutatjuk be a vonzó vidéki létet. Gondossággal előkészített szüreti felvonulásokon, sport napokon, tűzoltó versenyeken, falunapokon ismerhetik meg fiataljaink az idősebb generáció önzetlenségét, szervezőképességét és hagyománytisztelőt.

3.2. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia kapcsolódása a térség szükségleteihez

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia helyzetelemzése tükrözi, hogy a települések egységesen olyan nehézségekkel, szükségletekkel küzdenek, ami egy összehangolt térségi stratégia intézkedései keretében kezelhetők és lehetőséget lehet teremteni a célkitűzésekkel mind a települési, mind a térségi célok eléréséhez.

Fontos feladatunk a természeti és kulturális örökségünk védelme, megőrzése és fenntartása.

Igény mutatkozik a térség értékeinek rendbetételére, a gazdaságfejlesztést is generáló építmények hasznosítására.

Legfontosabb célkitűzés a helyi gazdasági potenciál erősítése, mivel a helyi vállalkozások létrehozásának vagy fejlesztésének támogatásával biztosítható a gazdasági stabilitás biztosítása a foglalkoztatás növelése, ezzel emelkedhet a vidék népességmegtartó ereje. További kitörési pont lehet a természeti adottságaink kiaknázása, a térség gazdaságába olyan fejlesztések támogatása, melyek a megújuló energia, az alternatív energiahordozók használatára is építenek.

Turisztika terén még sok a tennivaló. A vízi, a horgász, a lovas, vallási, a vadász- és a kerékpáros turizmus terén az infrastrukturális kialakítottság alacsony szintű, nincs kialakult szolgáltatói háttér. Ezen fejlesztések közvetve munkahelyeket generálhatnak, életminőség javulást hozhatnak.

Civil szervezeteink fontos szerepet játszanak térségünk életében. A települések hagyományait megőrzik, programokat szerveznek, településeinket ismertté teszik. Nagy jelentőséggel bírnak a közösség építésben, és a helyi identitástudat erősítésében. A Leader programnak köszönhetően több ötlet valósággá válhatott.

A jövőben is szeretnénk az egyesületek szűkös anyagi forrását kiegészíteni a jó pályázatok támogatásával, a megvalósíthatóság biztosításával. Az egészség és környezettudatos magatartás kialakításában rendezvényeket kívánunk támogatni. Kiemelt prioritásként kezeljük az ifjúság bevonását a közösségi életbe, hogy a települések jövő vezetőivé válhassanak. A kis értékű projektek gyors elbírálása, és a pályázók pénzhez jutása a közösségerősítés egyik eszköze lehet.

3.3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia fő célkitűzései

A Stratégia célkitűzéseinek alapja a jövőképben már megfogalmazásra került, a 2007-2008-ban megfogalmazott céloktól nagymértékben nem tér el. Az eltelt időszak tapasztalatai alapján a struktúrája némiképp változott, tartalma bővítésre került.

1. célkitűzés: Településkép kialakítása, fejlesztése, épített örökségünk fenntartása, élhetőbb élet kialakítása

A településeken a népesség megtartása fontos szempont, mert a lakosság elöregedése, a fiatalok elköltözése nagy problémát jelent. A meglévő létesítmények számos településen leromlott állapotban vannak, nem szolgálják megfelelően a közösségi célokat, nem biztosítják kellően a szabadidő hasznos eltöltésének lehetőségét, a kulturális, helyi vagy közösségi rendezvény megrendezésének lehetőségét. A faluközpont megújulását elősegítő fejlesztések támogatása, valamint a helyi kezdeményezések további erősítése a komfortérzet emelkedését hozhatja, bár a valós fejlesztések alapja, az infrastrukturális fejlesztési igények – csatorna, járda, utak, stb. – megvalósulása lenne.

Intézkedések:

- a.) A településképet befolyásoló épületek, építmények felújítása***
- b.) Műemlékek és helyi védelem alatt álló épületek felújítása***
- c.) A településképet befolyásoló közparkok fejlesztése és kialakítása***
- d.) Játsszóterek fejlesztése, kialakítása***
- e.) Helyi piacok fejlesztése, kialakítása***
- f.) Sportolási feltételek javítása***
- g.) Közbiztonság és tűzvédelem fejlesztése***

2. célkitűzés: Térségi gazdasági potenciál erősítése, fiatalok és helyi vállalkozások bevonása a gazdaságfejlesztésbe

A nemzetközi és hazai szinten bekövetkező gazdasági visszaesés hatására a vállalkozások működése lelassult. Ez a tény szükségessé teszi olyan intézkedések megfogalmazását, melyek a helyi vállalkozások erősítésére, fejlesztésére irányulnak. Támogatni kell a szabványosítási és megfelelési törekvéseket, segíteni a kereskedelmi tevékenységet végző vállalkozások hálózatosodás törekvését, megteremteni a helyi termékek piacra jutásának lehetőségét.

Intézkedések:

- a.) Vállalkozások fejlesztése, szolgáltatási körök szélesítése. Innovatív vállalkozási ötletek megvalósításának támogatása***
- b.) Vállalkozások versenyképességének növelése***
- c.) Vállalkozások műszaki-, technológiai- fejlesztésének támogatása (kis értékű)***

3. célkitűzés: Az identitástudat erősítése, hagyományaink megőrzése, a térségi együttműködés fejlesztése

Civil szervezeteink fontos szerepet játszanak térségünk életében, településeink hagyományait megőrzik, programokat szerveznek, a közösség építésében, az identitástudat erősítésében nagy jelentőséggel bírnak. Településeinken jellemzően az alábbi egyesületek találhatók meg: hagyományőrző egyesületek, tűzoltó egyesületek, sportegyesületek, polgárőr egyesületek, vöröskeresztes szervezetek. A számos elemében összefonódó történelmi múlt és a kulturális összetartozás olyan kohéziós és identitásképző erőt jelentenek településeink között, ami kellően megalapozhatja a térség közös jövőjét. Ennek fontos eszköze az örökség- és értékvédelem, a szellemi hagyományok ismerete és megismertetése, továbbá az intézmények és civil szervezetek közötti együttműködés is. A fejlesztések sikerét alapvetően meghatározza a társadalmi elfogadottság és az aktív részvétel. Ennek elősegítése érdekében szükséges mozgósítani a civil társadalom meghatározó szereplőit, akik elsősorban kulturális együttműködéseik révén szerepet töltenek be a közös identitás megerősítésében. Az oktatási, képzési, kulturális együttműködések és a kulturális szolgáltatások együttesen a társadalmi és a

területi kohézió erősítésében jelentős szereppel bírnak, a hálózatosodás elősegítését szolgálják.

Intézkedések:

- a.) Természeti és kulturális örökségünk védelme, megőrzése és fenntartása*
- b.) Rendezvényszervezés és térségi kapcsolatok fejlesztése (kis értékű)*
- c.) Képzések szervezése és azok oktatási feltételeinek javítása (kis értékű)*
- d.) Nagyrendezvények szervezése*

4. Turisztikai fejlesztések és szolgáltatások bővítése, aktív pihenés feltételeinek biztosítása

A turisztikai szektor vállalkozói szférája hozzájárul a térség gazdaságának fejlődéséhez, illetve munkahelyeket tart fenn vagy teremti. A térség turisztikai arculatának megőrzéséhez, fejlesztéséhez elengedhetetlen a turisztikai szállások fejlesztése, a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatások kialakítása, minél magasabb szintre emelése. A turisztikai fejlesztések következtében a helyben előállított termékek felvevőpiaca szélesedhet, a helyi termékek ismertsége nőhet.

Intézkedések:

- a.) Turisztikai szolgáltatások fejlesztése*
- b.) Falusi szálláshelyek kialakítása és fejlesztése*

3.4 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia intézkedései

1. célkitűzés: Településkép kialakítása, fejlesztése, épített örökségünk fenntartása, élhetőbb élet kialakítása

1.a.) Intézkedés: A településképet befolyásoló épületek, építmények felújítása

Helyzet: A településeken található olyan, a település képét meghatározó védelem alatt nem álló épületek, építmények, amelyek állaga leromlott, így rontják a település képét, sokszor balesetveszélyes állapotban vannak.

Probléma: Az épített örökségek megőrzése, annak kulturális értéke, és a településképre gyakorolt meghatározó szerepe miatt fontos. Forráshiány miatt ezeket az épületeket kizárólag önerőből a települések nem tudják felújítani, ismét élettel megtölteni.

Megoldás: Az épületek külső felújítását, tetőcseréjét, fejlesztését, energetikai korszerűsítését – hőszigetelés, nyílászárócseré, - valamint a közvetlen környezet rendbetételét, infrastrukturális fejlesztését célzó beruházások támogatása.

Eredmény: Egységes, szép településképp kialakítása, a helyi értékeket szolgáló örökségek megőrzése, legalább ??? településen.

Forrás: az intézkedésre a HACS területén működő helyi önkormányzatok, és civil szervezetek 100%-os, magánszemély épületét, építményét érintő fejlesztés esetén erre az ingatlanra vonatkozóan 70%-os támogatási intenzitás mellett az ÚMVP 3-as tengely nem horizontális intézkedései keretében a Falu megújítás és fejlesztése jogcím keretében adhatnak be támogatási kérelmet.

1.b.) Intézkedés: Műemlékek és helyi védelem alatt álló épületek felújítása

Helyzet: A településeken található olyan, a település képét meghatározó országos vagy helyi védelem alatt álló épületek, építmények, amelyek állaga leromlott, így rontják a település képét, sokszor balesetveszélyes állapotban vannak.

Probléma: Az épített örökségek megőrzése, a kulturális értékük miatt fontos, azonban a forráshiány miatt a rendszeres karbantartásuk elmarad, állapotuk leromlott, sokszor balesetveszélyesek.

Megoldás: A védelem alatt álló épületek külső és belső felújítását, fejlesztését célzó beruházások támogatása, ezáltal védett örökségünk megóvása a jelen és az utókor számára.

Eredmény: Egységes, szép településképp kialakítása, a helyi értékeket szolgáló örökségek megőrzése, legalább ??? településen.

Forrás: az intézkedésre a HACS területén működő helyi önkormányzatok, és civil szervezetek 100%-os, az ÚMVP 3-as tengely nem horizontális intézkedései keretében a Vidéki örökség megőrzése jogcím keretében adhatnak be támogatási kérelmet.

1.c.) Intézkedés: A településképet befolyásoló közparkok fejlesztése és kialakítása

Helyzet: A települések képét nagyban meghatározzák a kialakított zöldterületek, közparkok, pihenőhelyek és sétautak.

Probléma: A települések szűkös anyagi lehetősége miatt ezek kialakítása, karbantartása sokszor nem megfelelő színvonalon zajlik.

Megoldás: Olyan maximum ??? millió Ft támogatási igényű projektek támogatása, amelyek a települések környezetét és megjelenését javító zöldterületek kialakítására, vagy a meglévők fejlesztésére irányulnak.

Eredmény: Igényes, gondozott településkép kialakítása, a lakók és ide látogatók közérzetét javító zöldterületek megjelenése legalább ??? településen.

Forrás: az intézkedésre a HACS területén működő helyi önkormányzatok, és civil szervezetek 100%-os támogatási intenzitás mellett az ÚMVP 3-as tengely nem horizontális intézkedései keretében a Falu megújítás és fejlesztése jogcím keretében adhatnak be támogatási kérelmet.

1.d.) Intézkedés: Játsszóterek fejlesztése, kialakítása

Helyzet: A településeken igény mutatkozik a kisgyermekek által is biztonsággal igénybe vehető kültéri játszóterek használatára.

Probléma: Az önkormányzatok forráshiánya miatt, a játszóterek fejlesztése, kiépítése hiányzik.

Megoldás: Olyan maximum 5 millió Ft támogatási igényű projektek támogatása, amelyek az EU normáknak megfelelő kültéri játszóterek kialakítására, a meglévők átépítésére, korszerűsítésére irányulnak.

Eredmény: Új, magas színvonalú, a kisgyermekes családok hasznos szabadidő eltöltését lehetővé tevő közösségi tereinek létrejötte, legalább ??? településen.

Forrás: az intézkedésre a HACS területén működő helyi önkormányzatok, és civil szervezetek 100%-os támogatási intenzitás mellett az ÚMVP 3-as tengely nem horizontális intézkedései keretében a Falu megújítás és fejlesztése jogcím keretében adhatnak be támogatási kérelmet

1.e.) Intézkedés: Helyi piacok fejlesztése, kialakítása

Helyzet: Hiányoznak a településeken olyan helyi piacok, helyi vásárhelyek, ahol lehetőség nyílik a helyben megtermelt termékek értékesítésére.

Probléma: Az önkormányzatok forráshiánya miatt, a helyi piacok kialakítása, fejlesztése, hiányzik.

Megoldás: Olyan maximum 15 millió Ft támogatási igényű projektek támogatása, amelyek keretében helyi piacok kerülnek kialakításra, korszerűsítésre.

Eredmény: A helyi termék, helyi érték mottó fényében új, helyi kereskedelmi helyek kialakítása, ezáltal a termelő és vevő közötti út lerövidülése, helyi érték és helyi bevétel termelése, a beérkezett projektötletek alapján legalább 2 településen.

Forrás: az intézkedésre a HACS területén működő helyi önkormányzatok, és civil szervezetek 100%-os támogatási intenzitás mellett az ÚMVP 3-as tengely nem horizontális intézkedései keretében a Falu megújítás és fejlesztése jogcím keretében adhatnak be támogatási kérelmet